



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

### Ezechielis Spanhemii Dissertationes De Praestantia Et Usu Numismatum Antiquorum


Spanheim, Ezechiel

Amstelodami, 1671

Cosmo III Eturiæ Magno Duci Optimo Principi Litterarum Patrono Ezechiel  
Spanhemius.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-12878**

D I C A T I O



**COSMO III**  
**ETRURIÆ**  
**MAGNO DUCI**  
**OPTIMO PRINCIPI**  
**LITTERARUM PATRONO**

E Z E C H I E L S P A N H E M I U S .

**C**ogitanti mihi jam olim, quæ divinitus data sint, ad perpolienda interiorum litterarum studia, duo continuo occurrebant, quorum alterum voluntatis, alterum fortunæ videbatur. Primum equidem, ut peracri ingenio & studio flagranti homines, ad revocandam oblitteratam aut prope evanescentem, injuria temporum an posterorum incuria, antiquitatis memoriam, parem animi propensionem ac diligentiam conferrent. Alterum, ut

a

cide-

D E D I C A T I O.

ciderent, qui non modo Reipubl., sed doctrinarum insuper ac litterarum procuratione feliciter suscepta, idoneis adminiculis instructos, in tanti boni possessionem mitterent. Etenim quum obviis non solum, sed abditis præterea è fontibus haurienda sit omnis illa sapientiæ veterum ubertas ac præstantia, nequidquam sane aderit egregia & incensa studio etiam incredibili voluntas, ni simul ad fontes ipsos, unde illæ manant, adeundi copia & facultas subsequatur. Adeo ut dum vel desunt frequenter litteris ingenia, aut ingeniis patroni, minus mirum videatur, cursum illum, quo ferri eadem studia videbantur, subinde retardatum; aut multa etiamnum superesse, unde ille aliquando incitari propius ad metam possit. Quamquam nec dissimulare liceat, quanta vel nostra memoria in omni disciplinarum genere accessio facta sit; sive eam reputemus, quæ saluti corporis ac integritati consulit; seu quæ structuram ejusdem ac artificium rimatur; aut quæ oculorum aciem, intentam illam nec caligantem, ad sidera convertit; aut quam non adeo Deæ Telluris, quam Veritatis canonem, & initiandi occultis quibusque mysteriis ducem ac magistram dixeris; aut denique quæ tota in perscrutandis penitus naturæ arcanis, earumque causis & rationibus versatur; dum adfunt etiamnum, bono litterarum ac scientiarum facto, qui commoda præbeant, juvent opibus, exemplo

## D E D I C A T I O.

plo excirent; qui nullum deesse vel præfidium vel or-  
 namentum patiuntur. Quo in genere ornandarum  
 artium, ea quæ ex variis artibus ac disciplinis collecta,  
 vulgo uno eruditionis nomine appellatur; qua omnis  
 antiquitatis memoria, omnis jucunditas studiorum  
 ac elegancia continentur, vel præcipuam in se curam  
 & cogitationem haud immerito convertit. Nam  
 quum pœne infinita sit copia & varietas subsidio-  
 rum, ex quibus illa comprehensio tot rerum abstru-  
 sarum ac simul scitu dignissimarum paratur, quis non  
 videt rem haud immensi solum laboris, ac inexhau-  
 stæ diligentia, sed singularis præterea felicitatis sus-  
 cipere, qui hujus nominis mensuram implere pro  
 dignitate cogitat? Unde mihi quidem nulli satis eru-  
 diti videntur, quibus non jam nostra, juxta Tullium,  
 sed antiqua illa ignota sunt; seu ea jam felix aliorum  
 solertia detexerit; seu nondum è superiorum tempo-  
 rum caligine ac tenebris emerferint. Adeo ut qui ar-  
 ctioribus finibus eruditionis nomen circumscri-  
 bunt; qui illam tam amplam & late patentem do-  
 ctinæ ac elegantia veterum supellectilem, velut in  
 medio positam, ac jam totam è priscis ruderibus ac  
 monumentis erutam putant, nihil hic aliud quam  
 suam inopiam ac inscitiam prodant. Longe cautius  
 itaque ac sapienter meo judicio faciunt, qui in viam  
 illam semel ingressi, quæ ad arcem doctrinæ ac eru-  
 ditionis tendit, omnia quibus prodita in hoc gene-

D E D I C A T I O.

re veterum industria, præsidia ac adjumenta studiose conquirunt; ac modo ad Lapidés & Saxa, sed ut viæ indices, non vero ut ad scopulos adhærescunt; modo vetusti Æris, Argenti, Auri defossas etiamnum opes, velut ad Metalla, sed quam cupide ac jucunde damnati, perscrutantur; modo jam congestos multorum annorum spatio ac sumptu, sed adhuc reconditos id genus Thesauros, ad illustrandas ornandasque litteras, large liberaliterque conferunt. In quo equidem proposito, arduo juxta & laudabili, ne continuo deficiant, facit omnino eximia & plane singularis eorum beneficentia, qui fovendis ingeniis & locupletandis bonis artibus nati, se viæ duces, etsi multis obstructæ difficultatibus præbent; ac non modo plausu eos & cohortatione excitant, sed insuper gratia, opibus, & patrocinio, ad optatam metam alacres & incolumes perducunt. Cujus vero gentis hæc laus potior, quam Tuæ, PRINCEPS OPTIME (patieris enim, ut eodem titulo Te compellem, quo maximum fortunatissimumque Cæsarem sua ac postera ætas, & ea, quam hoc opere celebramus, memoria coluit) quæ licet decoribus aliis ac ornamentis largiter sane adfluens, tamen hanc laudem, quæ à restitutis vel ornatis litteris petitur, ut peculium suum, ut lautissimum idemque maxime dilectum patrimonium, suo quodam jure sibi vindicat. Quis enim adeo in intima barbaria consuevit,

nuit,

D E D I C A T I O.

nuit, ut nesciat hanc unam esse gentem MEDICEAM, quæ Majorum nostrorum memoria, profugas & e-gentes Musas, domum feliciter deduxit; neque ut ho-spites solum tecto decoro non minus quam splendi-do, sed velut ab antiquo familiares, in intimum contubernium & curarum levamentum continuo accepit, immo imperii in parte eaque non infima, neque vero id dementer aut improvide, collocavit. Errabant scilicet miseræ ac nudæ virgines, patriis la-ribus pulsæ ab inimica gente & barbara, multisque inde jactatæ littoribus, donec Italiam & in ea Etru-riam jussæ divinitus capeßere, ad Arni Tui ripam secundo cursu appellerent; ubi sedem fortunarum suarum, ubi tabernaculum vitæ constituerent; ubi tandem CUSTODES AC NUTRITORES DEOS nactæ, non lucem modo ac alimenta, sed decus in posterum & splendorem omnem recuperarent. Quod admirandum beneficium quoties animo re-puto, toties occurrit auctor divini hujus consilii, gentilis Tuus, immo astrum illud Tuæ gentis splen-didissimum, LAURENTIUS MEDICES, nullis tacendum sæculis, quod omnia sæcula immortali-bus meritis sibi devinxit, nomen. Cum quo viro vel Heroë (quid enim illi ad Heroïs fortunam aut virtutem defuit?) quem ex antiquis conferam, qui vel in Reipubl. procuratione omnes implevit nume-ros optimi regendæ civitatis ducis; aut in doctrina-

D E D I C A T I O.

rum ac optimarum artium studiis, auctoritate ac patrocínio magis eluxerit, haud equidem reperio. Si enim Conditores & Conservatores urbium, aut Artium inventores ac patronos, ut dignos sempiterna hominum memoria, divinis honoribus colendos sibi antiquitas credidit; quis illo Heroë, si utramque laudem spectes, immortalis gloria, & ÆTERNA sæculorum MEMORIA, sæpe hoc ære expressa, dignior? Ut mittam patriam eo moderante constitutam sapienter, & temperatam præclaris legibus ac institutis; aut pacatam ejus consiliis & auctoritate Italiam; nonne ejus auspiciis deducta illa nova Græcorum Colonia, quæ Resurgentes in Italia Athenas condidit? quæ propagatis mox trans Alpes finibus, humanitatem omnem studiorum & ingenii cultum, depulsis ignorantia ac inscitia tenebris, in Orbem quasi postliminio reduxit? Quis alius proinde (ut hoc mihi rursus ex hac præsci æris usura mutuari liceat) non solum URBIS SUÆ, aut vero ITALIÆ, sed etiam Græciæ seu ACHAIÆ, meliori quam Hadrianus aut Maxentius titulo, RESTITUTOR vel CONSERVATOR audiet? quis juxta Severum, sed quam Severo humanior! FUNDATOR non PACIS duntaxat, sed artium ac disciplinarum, quibus Pacis commoda efflorescunt? quis cum Pio, AMPLIATOR non modo CIVIUM, sed omnium passim liberalium ingeniorum? quis deni-

D E D I C A T I O.

denique, quod Honorio tribuit eadem memoria,  
 TRIUMFATOR GENTIUM, seu rectius, mentium  
 BARBARARUM dici meruit? Quando vel major  
 aut jucundior illuxit, post longam tot sæculorum  
 noctem, post sævas etiam tempestates, post illuviem  
 ac sordes superiorum ætatum, FELICITAS & LÆ-  
 TITIA TEMPORUM; BEATA TRANQUILLITAS;  
 NOVUM SÆCULUM, immo GLORIA ET RE-  
 PARATIO TEMPORUM? & quam justius ejus ima-  
 ginem ornaret illa publici gaudii significatio, PRIN-  
 CIPIS PROVIDENTISSIMI SAPIENTIA; aut u-  
 nius nominis commutatione, GLORIA SÆCULI  
 VIRTUS LAURENTII? Quamquam quis uberio-  
 rem fructum divinæ illius beneficentiæ ac virtutis  
 tulit, liberis ac gentilibus, vel summo rerum impe-  
 rio potitis; vel ditiorum amplitudine, opibus, po-  
 tentia, adfinitatibus, honoribus, auctoritate, pru-  
 dentia, summam inter homines gloriam & felici-  
 tatem consequutis? Quotam proinde partem lau-  
 dis, quam & vivus obtinuit, & post funera à grata  
 posteritate meruit, Etruscus ille Augusti familiaris  
 vel adeptus est jam olim, vel commeruit? Sed con-  
 tineo me in celebrandis ejus laudibus, quas præcla-  
 ra illa, quæ in gloriam temporum ac litterarum de-  
 cus, fovit & aluit quondam ingenia, æternitati  
 scriptorum suorum dudum consecrarunt. In ea so-  
 lum conquiescam, quæ hujus loci quodammodo

pro-



D E D I C A T I O.

propria, & qua factum, ut eodem illo studio incensus, quo in restituendis litteris ac reparanda vetustatis memoria, flagrabat incredibili, suam in conquiendis per Orbem Terrarum antiquis Nummis, celebratam jam in hoc ipso opere, & adfertam luculenter à domesticis juxta ac peregrinis testibus, industriam ac liberalitatem convertit. Ille ille Princeps fuit, qui se vindicem neglectæ hujus aut ignotæ vetustatis tulit; qui se prisca illius *MONETÆ*, neque vero unius gentis aut memoriæ, ad instar maximorum quondam Cæsarum, *RESTITUTOREM* professus, inhiare reconditis opibus, præclarum, nec in vulgari laude positum censuit. Hinc ut optimorum & antiquissimorum codicum, sic Auri, Argenti, Aëris veterum signati immensa vis & copia ab eo cupide collecta; & deinceps ejus exemplo excitati, vel auctoritate commoti, viri suarum quique civitatum vel nationum principes, aut elegantia fama conspicui, qui geminam supellectilem, prout tempora aut facultates ferebant, delectatione vel reverentia antiquitatis, aut ad decus & ornamenta suorum temporum, studiose compararent. Adeo ut ex qua olim provincia, ornamenta dignitatis & insignia summi honoris ac imperii, urbs gentium domina mutuata primum legitur; ex eadem rursus, monumenta prisca Romanorum splendoris & gloria, ab interitu ac oblivione tandem aliquando vindicata

D E D I C A T I O.

dicata reperias. Quum autem non adeo Tuorum popularium, quam propria sit & peculiaris hæc laus Tuæ gentis, & quasi per manus tradita à majoribus hæreditas, cuinam alii quam Tibi inscribi debuit hic liber, qui illius æris commendatione defungitur? Quamquam & alia sunt adhuc propiora, neque magis in rem præsentem, quæ me ad publicam hujus officii & gratæ mentis significationem, mira quadam consensione impellebant. Ac præ cæteris quidem possem memorare, natam mihi quodammodo primam ponendæ in hoc argumento opere fiduciam, ex quo versare licuit Gazam Tuam, omni hoc antiquæ suppellectilis genere ad miraculum locupletem; dum ante annos aliquot agerem in illa verè florentissima ditionum Tuarum Metropoli. Quam uberem enim & copiosam notationum segetem mihi affatim supeditare videbantur, tot abstrusæ, quæ mihi tunc patebant, opes; tot incisæ à sæculis pœne innumerabilibus antiquitates ac memoriæ? Quanta me proinde voluptate perfusum putas? quum ad studium, quo flagrabam sane haud mediocri, cognoscendæ percipiendæque vetustatis, tantam mihi repente oblatam facultatem, tam insperatum gaudium, vix jam illius compos agnoscerem. Cujus rei equidem ac felicitatis meæ, vel abunde, ut arbitror, nostris hominibus, ac forte etiam posteris, fidem faciet hic liber, passim Gazæ illius Tuæ opibus locupletatus, neque aliunde

b

sane

D E D I C A T I O.

sane uberioribus aut præstantioribus præfidiis instructus; ut vel eo nomine, quocunque oculos circumferrem, haud alii quam Tibi deberetur. Quid jam referam non proprias modo hujus libri, aut argumenti, in quo versatur, sed alias insuper, easque graves variasque rationes meas; quarum mihi esse non potest nonnisi perjucunda & perhonorifica recordatio? Neque enim ita sum omni ambitione vacuus, ut non mirifice recreer memoria illius temporis, quo me in Domus Tuæ clientelam, præter communem mihi cum Musarum alumnis & cultoribus sortem, summa Parentis Tui (quod nomen omnes honorum titulos complectitur,) summa Patruï, summa etiam Tua benignitas coram non semel contestata tradidit. Ac Parentis quidem Tui nuper admodum è numero hominum exempti, sapientiam incredibilem; justitiam summam; divinam rerum ac personarum memoriam; prudentiam, quanta in Rectorem cadere potest, mira insuper urbanitate, facilitate, humanitate conditam; omnium denique, quibus Reipub. utilitas ac felicitas paratur augeturque, providam & peritam mentem, gratulabatur sibi nuper juxta Italiam reliquam, immo juxta Eutopam universam Etruria. Cujus proinde interitu, acerbo sibi & luctuoso, angeretur mirum in modum, neque lugendi finem reperiret; ni omnem illam molestiam jucundus Tui adspectus continuo abstergeret; ni moderandi ac regendi

D E D I C A T I O.

gendi sui traditas Tibi habenas, ac ideo eadem bona, quorum possessione beata nuper & felix audiebat, facta sibi rectaque intelligeret. Singularis enim hæc Tuæ familiæ ac simul populorum Tuorum felicitas, ut in sublatorum è vivis Heroum locum ac fortunam, Heroës filii ac nepotes continuo succederent; atque ita in sinum Tuum & complexum, orba Parente publico Respubl. opportune confugeret; omnes curas doloresque in Tui incolumitate deponeret; ac

F O R T U N A M O B S E Q U E N T E M,

nova gaudia, non divinatione, ceu ex veteri haruspicum suorum disciplin, aut futuri præsentiens, sed velut jam eorum conscia & compos sibi polliceretur. Quæ enim alia à Te poterat expectare, aut præsidia salutis, aut ornamenta dignitatis; quem à prima ætate tantam ad res optimas propensionem voluntatis adferentem; ita saluberrimis, neque iis pervulgatis regnandi artibus imbutum; ita omnibus doctrinis ac disciplinis excultum, quæ regendæ Reipubl. scientissimos decant, aut efficiunt; ita mirifica quadam virtutis indole, ab ineptiis omnibus, aut illecebris, quibus illa vel ætas, vel fortuna capitur, alienum, omnesque adeo voluptatum aditus sibi studiose intercludentem; ita denique per Majorum suorum vestigia, non citato solum gressu, sed expedito cursu decurrentem, ut sane quocunque Te converteres, haud alius Princeps juventutis, fortunæ juxta ac animi bonis paratior

D E D I C A T I O.

inveniretur. Memini equidem, quum primum ex-orientis illius Tuæ lucis fama ac splendore inductus, Tui conspectu & colloquutione cupidissime fruerer; tam latam ac efflorescentem laudum segetem; tot ornamenta virtutis & gloriæ, populis primum ac ditionibus Tuis, dein bonis artibus ac earum cultoribus continuo gratulatum; & hujus etiam mei vel gaudii, vel iudicii conscios ac testes, clarissimos & amplissimos viros habuisse, ad quos illius sensus proprius quodammodo pertingebat. Dicam ingenue, neque ad Tuarum voluptatem aurium, quæ hoc acroama refugiunt: neque ad æmulationem exempli; quam dispar enim semper aut inferior remanebit: sed dicam ad gloriam hujus ætatis sempiternam. Mirabar scilicet tam excellentis naturæ præstantiam, quæ inter tot delectationum aucupia, & fortunæ splendidissimæ indulgentissimæque, undique Te quiescentem etiam ac dormientem ambientis amplexus, Te ad vigilias & sudores revocabat; ad verum decus; ad omnes illas curas & cogitationes, in quibus demum magnus, immo major fortuna sua animus acquiescit. Nihil molle proinde ac muliebri in cultu; nihil in moribus diffuens; nihil in laboribus remissum; in contentione otiosum; in otio languidum: omnia graviter; verecunde; industrie; attentè; fortiter: sicut partim accipiebam à viris gravissimis, pueritiæ Tuæ paullo ante moderatoribus; partim

D E D I C A T I O.

tim ipse coram intuebar. Dicam quod majus est; juvat enim meminisse: non jam stupebam vulgata quondam, sed annosis fabulis, utinam historiis & annalibus nostrorum temporum, obturatas scilicet aures ad Sirenum cantus; oculos ad Circes haud unius præstigias clausos; animum ad questus amantis, aut si quid adhuc dulcius, inconcussum: aut alioquin pectus ad vitium ætatis, mollitiem cœli, insidias Aularum, licentiam denique Floralium inaccessum; Non hæc, inquam, stupebam amplius; quamquam non protrita certe, non in alia horridioris etiam cœli, aut cujuscunque tandem ordinis juventute facile hodie conspicua. Verumenimvero stupebam totus, quum viderem rursus idem pectus (illis enim intereram HILARITATIBUS Tuorum TEMPORUM) concessis etiam cœlitus gaudiis; optata, sed quæ vota superaret, felicitate; influentibus in sinum quovis auro pretiosioribus bonis; quæ alias & temperantes commovent, & fortes emolliunt, & curren-tes remorantur; sic tamen incalescens, sic adfectum, sic iis indulgens, ut nihil simul de gravitate propositi, de cursu laudis, de contentione laboris; de amore, consuetudine, patrocinio veterum & avitarum necessitudinum, castissimarum scilicet virginum, remittendum sibi aut detrahendum putaret. O FIDEM & CONSTANTIAM, ita jam tum reputabam, non AUGUSTAM solum, sed invictam!

D E D I C A T I O.

Ô SAPIENTIAM PRINCIPIS, hodie pro-  
 pmodum exclamem, plusquam Mediceam! immo  
 Ô TEMPORA, sed quam FELICIA! Ô Mo-  
 res, sed quam laudabiles! quam vere digni prædica-  
 tione omnium gentium & linguarum! Et hæc ta-  
 men, etsi tam præclara ac inusitata, laterent adhuc  
 forte intra Apennini Tui ambitum, aut eos demum  
 adficerent, qui ejusdem mecum felicitatis compotes  
 evasissent: quamquam quid de ORIENTE vel  
 AUGUSTO, vel certe Augustis proximo, & in  
 hoc altissimo gradu posito, non ubique gentium dif-  
 fusum, non expositum oculis longe etiam distito-  
 rum? At postquam Te nuper ad perlustrandas re-  
 giones externas, heroïcus quidam animi motus impu-  
 lit; postquam instar clarissimorum Cæsarum, quam  
 sæpe memorant hæc monumenta, PROFECTIONEM  
 trans Alpium juga, & ad disjunctas multis  
 marium ac terrarum spatiis gentes, cupide simul ac  
 animose suscepisti; cui non nota jam & explorata illa  
 Tua, immo Etruriæ Tuæ bona, illum divinum ani-  
 mum Tuum reddidisti? Quid vero tam præter con-  
 suetudinem nostrorum aut superiorum etiam tem-  
 porum? quid tam inusitatum in Tui ordinis ac na-  
 tionis Principe? quam tantos cursus conficere; tot  
 adire pericula; quam testes advocare omnes oras  
 atque omnes externas, cultiores certe ac humaniores  
 gentes, maria omnia, Tuæ illius aviditatis immen-  
 sa,

D E D I C A T I O.

ſæ, Tuæ celebrandæ omnium ſæculorum memoriâ,  
 voluntatis ac indiſtriæ. Excivit enim Te novo &  
 ſingulari exemplo, non alterius cœli clementia, ubi  
 enim major cœli temperies, quam in Tua Italia? non  
 alibi ſpectanda locorum amœnitas & elegantia; quæ-  
 nam enim cum Floræ Tuæ venuſtate ac ſplendore, aut  
 cum villarum Tuarum magnificentia conferenda?  
 non omnium rerum, quas vitæ cultus paratuſque  
 flagitat, ubertas; quid enim in ea re eximium, quid  
 appetendum delicatiſſimi etiam ſtidi hominibus,  
 quod iſta Tua Regia affatim & large non ſuppedita-  
 ret? non quietis deſiderium; ubi enim locus quietis  
 & tranquillitatis plenior eo, in cujus ſinu & gremio  
 adoleviſti? non ut in majori quadam hominum aut  
 locorum celebritate verſareris; ubi enim major ac il-  
 luſtrior, quam in Italiæ Tuæ luce, quam in illa fre-  
 quentia popularium Tuorum ac advenarum floren-  
 ti, occurrebat? non ut Te externis moribus obline-  
 res; quid enim jam Tuis cultius aut emendatius?  
 non ſcientiæ denique, ex qua regendæ Reipubl. peri-  
 tia paratur, adipiſcendæ cupiditas; ubi enim uberior,  
 quam in Tuos Penates, quam in Majorum Tuorum  
 Imagines, quam in Parentis Tui vitam & facta in-  
 ruenti, copia illius & uſura ſuppetebat? Una Te ex-  
 civit, COSME SAPIENTIſſIME, (neſcio  
 enim quam lubentius in Te cognomina virtutis ac  
 indiſtriæ, quam fortunæ ac potentiæ venerer,) di-  
 vini



D E D I C A T I O.

vini consilii vis quædam incredibilis; ut non adeo per gentes exteras novus hospes, quam per animos hominum scrutator intimus peragrare; ut ad Rempubl. capessendam, non scientiam magis domi partam, aut alienis præceptis in otio ac umbra disciplinæ imbutam mentem, quam usum per Te foris quæsitum, immo Tuis maximis periculis ac laboribus collectum conferres; ut non adeo per pressa Majorum Tuorum vestigia, obvio jam & facili, ut robaris, gressu procederes, quam ipse novam viam & laudis & honoris & virtutis, quæ Tua esset tota & propria, in cujus societatem nemo se offerret, contento illo studio & cursu conficeres. Dicamne adeo, ut non tam externos ritus, carimonias, ac consuetudines locorum (quamquam neque hoc supervacaneum) curiosè circumspiceres; quam ut de inclinationibus rerum ac imperiorum; de vario cultu habitusque ingeniorum; de finibus utilis ac honesti, quos sibi præscribunt populi multiplices variosque, & universo genere virtutum ac officiorum, unde pendet omnis bene beateque vivendi disciplina, scienter judicares; ut proinde non Tuorum solum familiarium, aut cæteroquin qui in Tua fide acquiescunt, sed indiscriminatim omnium ætatum, ordinum, nationumque mentes sensumque pertractares. Ita nihil in procuratione civitatis egregium; nihil consilio & sapientia excellens; nihil præclarum in arte,  
aut

D E D I C A T I O.

aut scientiæ & virtutis opinione eximium, aut elegantia conspicuum; nihil in investigandis rerum causis & rationibus occultum, quo non oculos illos Tuos vere lynceos oblectare; non animum infatigabilem pascere; non percontando, indagando, perscrutando, intime & enucleate nosse volueris. Et hæc quidem tanti videbantur, ut Te à Tuis penetribus, focis, caritatibus, suavitatibus omnibus distraheres; ut non jam Apennini Tui pruinas ac nives perferre, sed altissimorum montium juga æterno gelu obsessa, aut nivibus impervia superare; adire modo ad asperas & incultas terras, inhospitales oras; algere; æstuarere; turbines ac tempestates, quasi obsecundare Tuæ laudi & gloriæ cogentur, subire; Oceanum, quo nihil longius, nihil ultra, nihil magis clausum populares olim Tui noverant, prope ut angustum, certe ut pervium Tibi ac apertum navigare; omnes denique molestias longæ ac difficilis peregrinationis suscipere, ludus Tibi & jucunditas fuerit. Qua in re utique Hadriani, doctissimi providentissimique Principis, videris mihi haud valde dissimilis; cujus cum in omnium artium ac minutissimarum etiam rerum cognitione exquisitam quandam sedulitatem ac industriam prædicant historiæ; tum studium in peragrando Orbe Terrarum, quo omnes retro Principes vicit, abunde etiamnum contestantur tot regionum, quas adit,

c

A D.

D E D I C A T I O.

ADVENTUS, huic memoriae opportune consignati. Neque de Tuis sane ulla aetas aut memoria conticescet. Manent fixa ubique eorum vestigia; neque adeo aere, columnis, tabulis, aliisque publicis & magnificis operibus, quam monumentis litterarum sempiternis, posteritati propagata. Neque Tu proinde expectas, aut ego tantum mihi adsumo, ut tanquam unus praeter ceteris delectus *LÆTITIÆ PUBLICÆ* tot populorum interpres, plausus hic & acclamationes referam, quibus Te tantum ac tam insperatum hospitem; tot Heroum (nec vana fides) progeniem & expressam simul imaginem; spem ac lumen Italiae, immo amplissimarum *PROVINCiarum SALUTEM*, subsidium, columen; tot affluentem fortunae bonis; tot cumulatam animi dotibus excepit studiis forte & consiliis divisa, sed Tui amore & cultu, & referendae gratiae cupiditate conjunctissima Europa. Non dicam proinde, quod jam Fastis ac Annalibus omnium pene gentium traditum; qua frequentia hominum; quo concursu omnium ordinum; qua festivitate locorum; quo apparatu (ubi scilicet vetare Tibi non licuit) Magistratuum; quo maximorum etiam Regum splendore, Tuum *ADVENTUM* eundemque *FELICISSIMUM*, Transalpinae nationes certatim sibi celebrandum duxerint. Reputarem forte lubentius eruditorum ac praestantium passim ingeniorum ora atque

D E D I C A T I O.

que oculos in Te converfos, immo inufitata gaudia & admirationem summam; dum miffis aliis, quæ Te circumfluunt decoribus, clariffimum in Te M E D I C E Æ gentis fidus, Mufarum proinde delicias ac præfidium, P A T R I U M ac propitium litterarum D E U M; cumque modo in Academiae spatiis, modo in circulis fuis & umbraculis, Mufeis, Bibliothecis, in colloquiis & congressibus litterariis, præfentem ubique & manifeflum, alacritate ac pietate pari intuebantur. Videbas concurrentes undique, aut quali duci fuo ac imperatori obviam procedentes laureatos milites, qui currum Tuum fauftis ominibus, & vocibus, non contumeliofis illis aut indicibus militaris licentiæ, fed plenis gaudii & amoris, fed totidem Tuæ laudis & gloriæ, Tui illius curfus ac itineris præconibus, incredibili ftudio & contentione profequerentur. Immo egressas vidifti paffim delubris fuis manfuetiores Deas, non tam ut clientes patronum debito pridem cultu, quam ut familiares jucundis aliquando officiis neceffarium fuum complecterentur; neque eas adeo commotas ad Tui confpectum, antiquæ neceffitudinis & grati animi fideli memoria, quam fpe & exfpectatione erectas, amplioribus per Te commodis, in fuma tranquillitate & otio perfruendi. Ita Te tot maximis gratulationibus, nec minoribus periculis perfunctum; tot spo-

D E D I C A T I O.

liis onustum, non quidem devictarum gentium, quod commune Tibi cum Alexandris & Pompeiis cognomen adsereret, at vero scientiæ rerum nobilissimarum; patientiæ laborum invictæ; constantiæ; veræ fortitudinis; quæ non jam MAGNOS, sed MAXIMOS præstant: non opibus etiam aut potentia, quæ bona jam in Te superfluebant, gloria tamen & celebritate auctum, REDUCEM excepit patria, cujus mox saluti & incolumitati provideres; cujus imminentem orbitatem Tui conspectus, Tua TUTELA solaretur; in cujus decus & splendorem conferres lumen illud animi, virtutis, consiliique; adeo insignem regendæ Reipubl. partam domi & foris auctam, ac jam tantis tamque ornatis politioris Orbis judiciis testatam comprobataque facultatem. Cujus equidem felicitatis cogitatione non possum non vehementer adfici, quam Tibi undique potentissimi Reges Cæsaresque, quos proxima necessitudine adtingis, congratulantur; qua Provinciæ Tuæ se efferunt & exultant, ac illa in primis fortunatissima pulcherrimaque Tuarum Provinciarum Metropolis. Delectat enim me incredibiliter REDUX, seu verius constans & MANENS urbis illius FORTUNA, in qua bono ac singulari meo fato, sedem mihi aliquamdiu locare licuit; & quam non ut eloquentiæ solum in Italia principem, procreatricem, ac populari gloria dudum

D E D I C A T I O.

dum inclytam; sed vel maxime ut domum humanitatis; urbanitatis sedem; Museum Italiae; officinam prudentiae; exemplar bene moratae & bene constitutae civitatis; ut Florem denique omnis venustatis ac elegantiae, & absens suspiciebam pridem, & coram facile intellexi. Tangit me tot excellentium ingeniorum, quibus eadem abundare consuevit, tot clarissimorum civium, qui eam jugiter illustrent, perennis quaedam ac jucunda recordatio; in quorum ego consuetudine plena officii, elegantiae, suavitatum, vel praecipuum peragratae nuper Italiae fructum collocare semper soleo. Sed adficit me vel imprimis ac recreat Patruum Tui, LEOPOLDI Cardinalis, intuitus; Tibi, sat scio, non minus cognatione sanguinis, quam consiliorum societate ac fide conjuncti. Quanta enim sunt, (quae nec aliena ducis à Tua laude) quae illum circumdant ornamenta gloriae? quanta sapientiae, gravitatis, temperantiae, prudentiae, decorum denique omnium, quae tantae amplitudini conveniunt, immo quam pene incredibilis ubertas ac adfluentia? Quis in tanto splendore generis ac fortunae, vel graviora onera rerum publicarum leviori pondere sustinet? vel quaecumque otium honestioribus oblectamentis transigit? vel dignitati & gloriae, traducto ab omni alia cogitatione animo, liberalius ac fidelius servit? Quis in eo potissimum, quod mirabili qua-

D E D I C A T I O.

dam contentione suscepit, litterarum patrocínio, ac Medicea de interioribus doctrinarum studiis & laboriosis doctorum hominum vigiliis bene merendi consuetudine, majorem vel diligentiam, vel auctoritatem, vel beneficentiam præstat? Cujus etiam & perpetuæ quidem voluntatis obsides totidem, nemo, ut opinor, infitiabitur, ejusdem auspiciis in lucem è tenebris, è situ certe ac tinea educita, præclara veterum aut recentium ingeniorum monumenta. Quo in numero vel primas tenent ea, quorum divulgata nuper notitia, industrio ac felici calamo familiaris Tui, Laurentii Magalottii, præter summam elegantiam, ornati plurimis & exquisitis artibus, non modo præclara & ignota antea naturæ arcana; nova & pulcherrima inventa; sed viam etiam non contritam & materiam uberem, ad occultissimarum rerum cognitionem perveniendi, studiosis hominibus patefecit. Adeo hoc unum superesse videbatur contestandæ inusitatae popularium Tuorum industriæ, ut unde adscenderant nostra ætate novi perscrutatores orbium cœlestium, qui velut jam SIDERIBUS RECEPTI, motus eorundem & naturam propius indagarent, numerum inirent accuratius; neque jam ficto spectaculo (quamquam & in hac Nummorum memoria obvio) unum aliquod Julium sidus, sed plures Stellas MEDICEAS, nube, quæ illas per tot sæcula ob-

te-

D E D I C A T I O.

texerat, discussa, toti Orbi manifesto conspiciendas  
 darent; ex ea, inquam, urbe prodirent hodie, qui  
 elementorum ac rerum infra illos cœli vertices &  
 globos defixarum vim, adfectiones & mutationes  
 varias ac mirabiles, sublata, qua involuta fuerant  
 hactenus, caligine, Etrusci illius GENTI & AUSPI-  
 C I S ductu, in aperta ac manifesta luce collocarent.  
 Quam incitatum præterea ejus & flagrans, quod  
 hic sine piaculo præterire non licet, in vetustatis re-  
 liquiis colligendis ac reparandis studium? quanta  
 in priscis Marmoribus, Signis, Statuis; quanta po-  
 tissimum in antiquis Numismatibus congerendis,  
 quibus jam Gazam instruxit pari copia ac delectu  
 nobilem, cupiditas ac solertia! Immo quam libe-  
 ralis eorundem custodia! quanta in iisdem non de-  
 lectationis solum causa, aut ad Musei ornamen-  
 tum & admirationem antiquitatis, in quo tamen  
 acquiescit multorum & maxime beatiorum homi-  
 num industria, sed ad quæstum Musarum uberri-  
 mum, seu ad usum & elegantiam studiorum con-  
 ferendis, alacritas & beneficentia? Quid enim, ne  
 aliunde arcessam ejus rei probationem, ab eo præter-  
 missum, quo transmissis veterum, eorumque haud  
 vulgarium Nummorum ectypis, ornatior hic liber  
 in hominum manus denuo perveniret? aut cætero-  
 quin, quod humanitatis ac benevolentia genus  
 (dicam verecunde, quia ad laudem meam facit in-  
 signi-

signi-



D E D I C A T I O.

signiter) derelictum; immo non ultro & frequenter, non blande simul occupatum, quo me aut ornaret presentem, aut absenti qua litteris, qua litterariis etiam muneribus, summam studii ac beneficæ voluntatis propensionem declararet? Vel quam familiaris illa, neque hic reticenda salutatio, qua me nuper ex Urbe Æterna, per Ludovicum Strozam, omni laude abunde cumulatum, quæ vel virum ingenio, judicio, ac rerum usu cum paucis præstantem, vel cæteroquin res maximi Regis in Aula Tua procurantem decent, mihi autem perenni quadam officiorum necessitudine conjunctum, impertiri voluit; ac simul certiore reddi, se in ea Urbis habitatione, non dimissurum è manibus oblatam continuo facultatem, Museum suum nova selectissimorum Numismatum accessione subinde locupletandi. O non jam Gazam, sed mentem auream! O splendorem etiam insolitum! quippe non jam quæsitum vel haustum è concha Tyria, aut Tiaris (etsi utrumque hæc penus quoque suppeditat) gentilibus, aut aliis etiam conspicuis, quæ illum undequaque ambiunt, & laudis & honoris insignibus, sed ex Gazis immensis, immo ex luce omnium retro gentium ac ætatum. Adeo ut vel hoc uno auspice ac auctore, non metuendum amplius videatur, ut ea studia, quæ morbum alii ac insaniam vocant, quam vere ac sapienter ipsi viderint; ille vero tum  
 præ-

D E D I C A T I O.

præsidium litterarum, tum remissionem animi omnium honestissimam ac liberalissimam statuit, debita laude ac sperato fructu deinceps careant. Quis enim audeat impune sugillare, aut refarcientem sollicitate tam pretiosas haud unius naufragii, quo tot antiquitatis Theauri perierunt, Tabulas, non jam VICTRICIBUS sed victis quasi FATIS creptas; aut colligentem cupide hæc sola RELIQUA VETERA, tot incendiis, ruinis, casibus nondum ABOLITA; aut consulentem diligenter, non jam Etruscæ seu popularis quondam disciplinæ, futuri scilicet divinatricis, Oracula; sed artem seu MEMORIAM verius præteriti temporis LUCIFERAM; sed APOLLINEM MONETALEM; sed FIDEM anteaclarum rerum MAXIMAM; FELICEM denique ac PERPETUAM RESTITUTÆ vetustatis, ceu tot personarum, tot actorum, tot operum CUSTODEM, REPARATIONEM, SALUTEM. Ita quocunque me vel animo vel cogitatione convertito, non suadent modo singula, sed compellunt, ut non alteri, quam MEDICÆ genti dicaretur hic liber, illeque in Tuo nomine, MAGNO, seu verius MAXIMO ejusdem gentis simul & imperii STATORE apparet; quo incolumi liberalibus disciplinis, antiquitatis studiis, honestis artibus perfugium, asylum, domicilium; immo splendorem, decus, æternitatem, non spondere jam sed gratulari licet. Ita vigeas

d

ac

DEDICATIO.

ac floreas, PRINCEPS OPTIME, jucunda Nepo-  
tum Tui similia, hoc est, qui per Tuum illum  
cursum consilii gloriaeque gradientur (quid autem  
vel ad fortunam majus, vel ad naturam melius, vel  
ad utramque optatius precari iisdem licet!) multi-  
tudine circumfusus; & quæ in auspiciatissimis hisce  
principatus Tui exordiis, miro omnium ordinum  
consensu, SUSCEPTA SUNT VOTA, ea DECEN-  
NALIBUS, seu quod passim prisco ære haud mi-  
nus signatum nosti, VICENNALIBUS AC TRI-  
CENNALIBUS MULTIPLICATA grata SOLVAT  
posteritas. Pr. Id. Decemb. cIo Io CLXX.

